

S p r á v a

z verejnej kontroly zákonom chránených biotopov v mokradiach v katastri obcí Bartošova Lehôtka a Dolná Ves v okrese Žiar nad Hronom

Organizátor verejnej kontroly: Občianske združenie „Kremnické vrchy pre život“, zastúpené konateľom Ľubomírom Nemčokom, Vansovej 6/115, 965 01 Žiar nad Hronom

Dátum konania verejnej kontroly: 17. novembra 2016, v čase od 10:00 do 12:30 hod.
Odborný garant, biológ: Mgr. Ing. RNDr. Anton Lycius, Dolná 50/23, 967 01 Kremnica

Dôvod vykonania verejnej kontroly: Nepravdivé, až klamlivé posudzovanie prirodzenej obnovy zákonom a medzinárodnými dohovormi chránenej mokrade po jej podstatnom zničení ťažiarskou spoločnosťou bentonitu, v správe zo Štátneho dozoru, vykonaného Slovenskou inšpekciou životného prostredia dňa 21. júla 2016.

Účastníci kontroly z radov občanov: Zúčastní dospelí občania 12, zapísaní na prezenčnej listine, z týchto občanov bola jedna poslankyňa a jeden poslanec obecného zastupiteľstva Bartošova Lehôtka, ďalšia poslankyňa sa kvôli dažďu a účasti menšieho dieťaťa musela predčasne vrátiť, ešte jeden občan z toho istého dôvodu, ďalej bola účastníčkou redaktorka regionálnej redakcie denníka SME. Ospravedlnili sa telefonicky, resp. e-mailom poslanec NR SR Peter Antal, predseda Parlamentného výboru pre pôdohospodárstvo a životné prostredie NR SR, tento ospravedlnil aj Ing. Dušana Berkeša, vedúceho odboru starostlivosti o životné prostredie OÚ Žiar nad Hronom, ktorý mal poslanca Petra Antala sprevádzať. Dôvodom je ospravedlnenia sa pána poslanca momentálna zaneprázdnenosť v NR SR. Prisľúbil účasť v inom termíne. Ospravedlnila sa prostredníctvom svojej asistentky aj pani poslankyňa Anna Zemanová. Ďalej sa kontroly zúčastnili bez prezentácie, zástupcovia firmy REGOS, s.r.o., Prievozská 4D, 821 09 Bratislava, RNDr. Hodermarský a Ing. Zvolenský. Z dôležitých pozvaných, Štátnej ochrany prírody Banská Bystrica a Slovenskej inšpekcie životného prostredia Banská Bystrica sa nezúčastnil nikto, zrejme z obavy priamej dôkaznej konfrontácie na mieste.

Podrobné informácie o vodných pomeroch v obnovujúcej sa mokradi podal účastníkom Mgr. Ing. RNDr. Anton Lycius. Zástupcovia ťažiarkej spoločnosti upozornili účastníkov na nebezpečenstvo pohybu v areáli lomu, čo účastníci rešpektovali, a deťom nebol umožnený voľný pohyb v priestore.

Zistené skutočnosti na mieste:

Dôležité citácie z listov Slovenskej inšpekcie životného prostredia Banská bystrica, 974 01, Jegorovova 29B, adresovaných členovi OZ „Kremnické vrchy pre život“ Tiborovi Ivanovi, Bartošova Lehôtka 115, 967 01 Kremnica, ktorý podal podnet k opätovnému štátnemu dozoru vzhľadom na dôkazne sa obnovujúcu mokrad, ktorá bola poškodená otvorením ťažby, a ktorá je zákonom chráneným biotopom európskeho významu.

Citácie z listu spisovnej značky: 5869-28362/45/2016/Dan, „Poškodenie lokality rosičky okrúhlostej v k. ú. Dolná Ves – odpoveď na podnet“.

„V dobývacom priestore na parcele KN-C č. 499/9 v k. ú. Bartošova Lehôtka sa v čase výkonu štátneho dozoru (21.07.2016) na dne ťažobnej jamy nachádzala stojatá voda s hĺbkou približne 0,5 až 1 m. Na stenách a dne ťažobnej jamy rástla vlhko a vodomilná

vegetácia s druhmi pálka širokolistá (*Typha latifolia*), sitina (*Juncus sp.*), mliečnik (*Tithymalus sp.*), ľubovník bodkovaný (*Hypericum perforatum*) a niekoľko druhov machov.“

Zistená skutočnosť:

Ťažobná jama je o rozmeroch cca 7 x 12 m, hlboká cca 2 m, naplnená prietokovou vodou do výšky cca 1 m. Hladinu určuje odtokový kanál vybudovaný von z mokrade do prirodzeného vodného toku pri otváraaní ťažby, voda má trvalý odtok je teda nepravdivé tvrdenie že voda je stojatá. Navyiac odtok je väčší ako pozorovaný prítok nad hladinou, ktorý je pozorovaný v pásme hladiny bývalej mokrade s dôkazným rastom vodomilných rastlín po obnaženom koreňovom systéme v premočenej vrstve inak suchej bentonitovej sute a to aj rašelinníka, ktorý nepochybne potrebuje k rastu mokradňové prostredie. V predmetnom liste ide o dôkaznú nepravdu, ktorej sa nemôžu ani omylom dopustiť akademicky vzdelaní odborníci.

Ďalší citát z listu spisovnej značky: 5869-28362/45/2016/Dan, „Poškodenie lokality rosičky okrúhlohlodovej v k. ú. Dolná Ves – odpoveď na podnet“.

„Ťažobná jama ako súčasť aktívneho dobývacieho priestoru nemôže byť považovaná za mokrad' v zmysle § 2 ods. 2 písm. g) zákona č. 543/2002 Z.z.“

Zistená skutočnosť:

V prípade ťažobnej jamy ide o ťažbou zničenú mokrad', ktorá sa na mieste dôkazne obnovuje prirodzenými silami. Základné dôkazy sú uvedené v predchádzajúcom. Obnova sa prirodzene vyvíja napriek tomu, že vo vyššej časti od ťažobnej jamy je naprieč mokrade umelý kanál na odvodnenie mokrade v sútoku s kanálom z ťažobnej jamy, zaústený do prirodzeného vodného toku. Tu tiež ide o dôkaznú nepravdu, ktorej sa nemôžu ani omylom dopustiť akademicky vzdelaní odborníci.

Tretí citát z listu spisovnej značky: 5869-28362/45/2016/Dan, „Poškodenie lokality rosičky okrúhlohlodovej v k. ú. Dolná Ves – odpoveď na podnet“.

„Situácia v lome sa v porovnaní so zisteniami štátneho dozoru vykonaného SIŽP IŽP Banská Bystrica v roku 2015 nezmenila“

Zistená skutočnosť:

V roku 2015 po vybagrovaní jamy na prelome novembra/decembra 2014 zostali stopy po pôvodnej mokradi vodnými mokradňovými priesakmi v prirodzenej línii pôvodnej mokrade, nad hladinou v jame pod suchou vrstvou umelo navezenej bentonitovej sute. Stopy sú jasne zreteľné na záberoch z roku 2015, možno si ich pozrieť na web stránke OZ Kremnické vrchy pre život www.kremnickevrchyprezivot.eu Archív 2016. Ďalším snímkom v Archív 2016 je stav v lete 2016 kedy sa začína obnovovať mokrad' vegetačne v miestach priesakov a na snímke z jesene 2016 je už plne rozvinutá mokradňová vegetácia v celej ťažobnej jame. Okrem toho sa obnovila rozsiahla časť mokrade v klesajúcom teréne smerom od ťažobnej jamy k pôvodnému, najnižšie položenému miestu mokrade. Celý priestor je porastený sitinou v zjavne zavodnenej mokradi, napriek tomu že táto časť je úplne odstavená od povrchových tokov umelo vytvoreným odvodnením. Tu tiež ide o dôkaznú nepravdu, ktorej sa nemôžu ani omylom dopustiť akademicky vzdelaní odborníci. Celková plocha mokrade, aj so zničenou časťou, je cca 1 500 m², s celkovo škodou spôsobenou na mokradi a rosičke okrúhlohlodovej 2,2 mil. Euro.

Chýbajúce doklady úradov k začatiu ťažby, ktoré mal overiť štátny Štátny dozor:

Firma Regos, s.r.o. nemá osobitný súhlas na ťažbu v mokradi a ani k meneniu stavu následného prirodzeného vodného toku, ako to vyplýva podľa Zákona č. 543 zo dňa 25. júna 2002 o ochrane prírody a krajiny, §-u 12, Prvý stupeň ochrany, písm. a), ktorý hovorí: Na území Slovenskej republiky, ktorému sa neposkytuje ochrana podľa § 17 až 31, platí prvý stupeň ochrany, podľa ktorého sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na,

a) vykonávanie činnosti meniacej stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä na ich úpravu, zasypávanie, odvodňovanie, ťažbu trstia, rašeliny, bahna a riečného materiálu, okrem vykonávanie týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom v súlade s osobitným predpisom.

Banský úrad nie je zo zákona na takéto súhlas kompetentný. Tým je Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie Žiar nad Hronom. Tento nám vydal na naše vyžiadanie písomný doklad o tom, že firma REGOS, s.r.o. nepožiadala o takéto súhlas a ani jej nebol vydaný.

Nemá povolenie na znečisťovanie a odvádzanie odtokových vôd, ako to vyžaduje zákon o vodách č. 364 Zákona z 13. mája 2004 o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon). Napriek tomu banský úrad vydal povolenie k otvoreniu ťažby v rozpore s týmto zákonom. A to § 21 Povolenie na osobitné užívanie vôd (1) Povolenie na osobitné užívanie vôd je potrebné, ak nejde o používanie vôd podľa § 18 až 20

a) pri povrchových vodách na

1. ich odber,
2. ich vzdúvanie a na iný spôsob akumulácie,
3. využívanie ich hydroenergetického potenciálu,

b) pri podzemných vodách na

1. ich odber,
2. ich akumuláciu,
3. ich čerpanie na účel znižovania ich hladiny,
4. umelé zvyšovanie ich množstva povrchovou vodou,

c) na vypúšťanie odpadových vôd, osobitných vôd a geotermálnych vôd do povrchových vôd alebo do podzemných vôd,

d) na vypúšťanie vôd z povrchového odtoku do povrchových vôd alebo do podzemných vôd, atď.

Kompetentným úradom povolenia na vypúšťanie vôd z povrchového odtoku do povrchových vôd alebo do podzemných vôd, je v tomto prípade orgán štátnej vodnej správy, t.j. Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie a nie Banský úrad. Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie nám aj v tomto prípade vydal písomný doklad o tom, že firma REGOS, s.r.o. nepožiadala o doklad o odtokových vodách a ani jej nebol vydaný.

Ďalšie spôsobené škody na zákonom a medzinárodnými dohovormi chránených biotopoch, ktoré jeden z účastníkov nazval pre uchovanie prahistorických živočíchov a rastlín „Slovenské Galapágy“:

Z mokrade je priamo, bez usadzovania alebo filtrácie, odvádzaná povrchová voda, ktorá vymieľa obnaženú bentonitovú suť a táto vteká do prirodzeného vodného toku, v ktorom

znečistením zanikol bioživot lariiev salamandry a jej obživy, sladkovodného planktónu, v dĺžke celého toku. Firma pozmeňuje produkciou usadenín koryto vodného toku, v celom jeho toku. Túto vodu predtým zadržovala jej akumuláciou mokradí.

Na ceste medzi obcou Bartošova Lehôtka a predmetnou mokradťou je vyrúbaná časť lesa, asi 1 ha, prilahlá k prirodzenému vodnému toku, ktorý je reprodukčným biotopom salamandry škrvnitej. Les samotný tvoril klímu priaznivú pre život dospelých jedincov, ako je vlhkosť vzduchu, chránenie pred slnečným žiarením, možnosť potravy a úkrytov a zimovísk. Bezohľadnou ťažbou odkrytím lesnej pôdy navyiac odlesnenie spôsobuje odplavovanie pôdy priamo do prirodzeného vodného toku, kde spôsobuje zánik sladkovodného planktónu, ktorý je obživou lariiev salamandry, aj samotných lariiev. Nájomcom lesa, ktorého vlastníkom je RKC, biskupstvo Banská Bystrica, je firma J&M Business, Sv. Anton.

Ďalej Lesy SR, a.s., bezohľadnou ťažbou v údolí ktoré smeruje ku mokradi a zberá zrážkové vody, tiež obnažili povrch chránený lesným a lúčnym porastom, a usmernili tým prudký tok zrážkových vôd priamo cez obnaženú mokradť a tým splavovanie bentonitovej sute do prirodzeného vodného toku. Ďalej asi 300 m severne od mokrade ponechali v prudkom svahu lesný priesek smerujúci do ľavobrežného prítoku prirodzeného vodného toku, v čase intenzívnejších zrážok voda vymýva bentonitovú suť a táto opäť úplne zničila bioživot aj v tomto úseku toku.

Je pre verejnosť neprijateľné aby štátne inšpekčné orgány v svojich správach zo štátneho dozoru vydávali dôkazne nepravdy hraničiace so zákerným klamstvom a spôsobovali tým štátu, teda občanom, miliónové a ničím nenahraditeľné škody na prírodnom dedičstve európskeho významu. Tieto osoby by mali zväziť ďalšie pôsobenie v štátnych úradoch ochrany prírody a starostlivosti o životné prostredie.

V Bartošovej Lehôtke 25. novembra 2016

Ľubomír Nemčok, štatutárny zástupca OZ Kremnické vrchy pre život

e-mail: lubomir.nemcok@gmail.com

Mgr. Ing. RNDr. Anton Lycius – biológ, odborný garant

e-mail: anton.lycius@gmail.com

Zapísal: Tibor Ivan, člen OZ Kremnické vrchy pre život

e-mail: tivan45@gmail.com

Na vedomie:

Ministerstvo životného prostredia SR

Parlamentný výbor pre pôdohospodárstvo a životné prostredie NR SR

Štátna ochrana prírody Banská Bystrica

Slovenská inšpekcia životného prostredia Banská Bystrica

Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie Žiar nad Hronom

Obecný úrad, Obecné zastupiteľstvo Bartošova Lehôtka

Občianski účastníci kontroly

Ďalšie informácie na:

<http://zivot.cas.sk/clanok/32192/prestahuju-rastliny-tazba-bentonitu-v-kremnickych-vrchoch-likviduje-biotop-europskeho-vyznamu>

http://www.peticie.com/zachranme_pred_barbarmi_unikatne_biotopy_v_kremnickom_pohori